

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS PAŽANGOS DEPARTAMENTO
BIUDŽETO IR EUROPOS SĄJUNGOS STRUKTŪRINĖS PARAMOS SKYRIUS

PAŽYMA

DĖL MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112 118, 154 IR
155 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIIP-2496 (NR. 15-0176-02-IS)

2015-12-01 Nr. NV-3835

Vilnius

1. Projekto rengėjas: Finansų ministerija

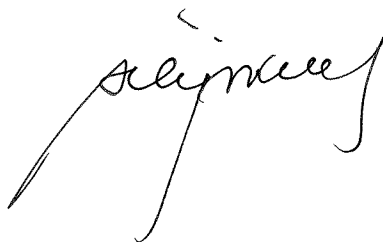
2. Projekto tikslas ir esmė: *Seimo narys Raimundas Markauskas Įstatymo projektu siūlo nustatyti, kad, vykstant mokestiniam ginčui, pavesti atlikti pakartotinį patikrinimą galima tik tuo atveju, kai skundo nagrinėjimo metu paaiškėja naujų aplinkybių, kurios gali turėti įtakos ginčijamų patikrinimo rezultatų teisingumui, jei jos nebuvo ir negalėjo būti žinomos patikrinimo metu ir dėl to būtina atlikti pakartotinį patikrinimą. Taip pat nustatyti Mokestinių ginčų komisijos sprendimo grąžinti mokesčių mokėtojo skundą centriniam mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo pagrindą – naujas aplinkybes, kurios gali turėti įtakos ginčijamų patikrinimo rezultatų teisingumui, jei jos nebuvo ir negalėjo būti žinomos patikrinimo ir mokesčio ginčo nagrinėjimo metu.*

Teikiamame Nutarimo projekte siūloma nepritarti Įstatymo projektui Nr. XIIP-2496, nes Mokesčių administravimo įstatymo 118 straipsnyje jau yra suformuota principinė nuostata - mokesčių administratorius neturi teisės pakartotinai tikrinti mokesčių mokėtojo dėl to paties mokesčio už tą patį mokesčių laikotarpį taip pat kartu Mokesčių administravimo įstatymo 154 straipsnio 4 dalies 5 punkte numatytos centrinio mokesčių administratoriaus teisės pavesti vietos mokesčių administratoriui atlikti pakartotinį patikrinimą ir priimti naują sprendimą paskirtis -pašalinti aplinkybes, kurios trukdo priimti teisėtą bei pagrįstą, susiformavusios ir visiems mokesčių mokėtojams taikomos praktikos požiūriu teisingą sprendimą dėl kilusio mokesčio ginčo. Analogiškai šiame įstatyme nustatytas Mokestinių ginčų komisijos teisės perduoti skundą centriniam mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo tikslas. Atsižvelgdami į tai, Finansų ministerija mano, kad galiojančio pakartotinio patikrinimo, įtakoto atitinkamu sprendimu mokesčiame ginče, dalyko apimtis neturėtų būti keičiama.

3. Derinimas: Nutarimo projektas patikslintas atsižvelgiant į 2015-11-24 Ministerijų atstovų pasitarimo metu išreikštas pastabas.

4. Dalykinio vertinimo išvada: Projektas iš esmės atitinka Vyriausybės darbo reglamento reikalavimus.

Skyriaus patarėjas

S. Čipkus

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2015-11-30 Nr. (14.14-03)-6K-1508842

DĖL NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos finansų ministerija, atsižvelgdama į ministerijų atstovų 2015 m. lapkričio 24 d. pasitarimo protokolo Nr. 47 išrašo 1 punktą ir įvertinusi pasitarimo metu išreikštas pastabas pakartotinai teikia patikslintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 118, 154 ir 155 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIIP-2496“ projektą (toliau – nutarimo projektas).

Nutarimo projektą rengė Mokesčių departamento (direktorė – Jūratė Laurikėnaitė, tel. 2390 151) Mokesčių administravimo skyriaus vedėjas – Paulius Majauskas (tel. 239 0093).

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 2 lapai.

Finansų ministras

Rimantas Šadžius

Asta Žvikevičienė, 239 0057

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112 118, 154 IR 155 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-2496

2015 m.

Vilnius

d. Nr.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2015 m. spalio 14 d. sprendimo Nr. SV-S-1222 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 4 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 118, 154 ir 155 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui Nr. XIIP-2496 dėl šių priežasčių:

1. Siekdamas pašalinti galimas prielaidas mokesčių administratoriui nepagrįstai naudotis suteiktais įgalinimais mokestinių patikrinimų srityje, įstatymo leidėjas Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 118 straipsnio 1 dalyje jau yra suformulavęs principinę nuostatą - mokesčių administratorius neturi teisės pakartotinai tikrinti mokesčių mokėtojo dėl to paties mokesčio už tą patį mokestinį laikotarpį.

Tuo pačiu, Įstatymo 118 straipsnio 1 dalyje nurodytas baigtinis sąrašas išimčių, kuomet nuo bendrosios taisyklės gali būti nukrypstama, siekiant nepažeisti kitų šiame Įstatyme išdėstytų – mokesčių mokėtojų lygybės, teisingumo ir visuotinio privalomumo – principų, be kitų ko, užtikrinančių ir planuotų valstybės biudžeto pajamų surinkimą. Nustatytomis išimtimis taip pat siekiama užtikrinti centrinio mokesčių administratoriaus pareigos kontroliuoti ir koordinuoti vietos mokesčių administratorių darbą tinkamą įgyvendinimą.

2. Įstatymo 154 straipsnio 4 dalies 5 punkte numatytos centrinio mokesčių administratoriaus teisės pavesti vietos mokesčių administratoriui atlikti pakartotinį patikrinimą ir priimti naują sprendimą paskirtis – pašalinti aplinkybes, kurios trukdo priimti teisėtą bei pagrįstą, susiformavusios ir visiems mokesčių mokėtojams taikomos praktikos požiūriu teisingą sprendimą dėl kilusio mokestinio ginčo. Analogiškas ir Įstatymo 155 straipsnio 4 dalies 5 punkte nustatytos Mokestinių ginčų komisijos teisės perduoti skundą centriniam mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo tikslas.

3. Pagal susiformavusią mokestinių ginčų praktiką, pagrindas priimti sprendimą atlikti pakartotinį patikrinimą mokestiniame ginče paprastai atsiranda, kai vietos mokesčių administratorius yra nepilnai, nevisapusiškai ir neobjektyviai ištyręs bei nustatęs visas reikšmingas faktines aplinkybes ir (arba) kai yra padaryta esminių procesinių teisės normų pažeidimų, kurių negalima pašalinti kitu būdu, kaip tik iš naujo pakartojus atitinkamas administracines procedūras.

4. Panaikinus galimybę priimti sprendimą atlikti pakartotinį patikrinimą:

4.1. būtų pažeistas mokesčių mokėtojų lygybės principas, kadangi esant tokioms pačioms faktinėms aplinkybėms nebūtų užtikrinama, kad įstatymo nuostatos būtų taikomos vienodai visų mokesčių mokėtojų atžvilgiu;

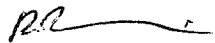
4.2. būtų eliminuota galimybė priimti objektyvų sprendimą, kas didžiojoje dalyje atvejų įtakotų biudžeto netekimus;

4.3. padidėtų piktnaudžiavimų įgalinimais bei korupcijos apraiškų vietos mokesčių administratoriuje rizika.

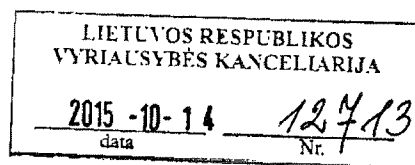
Ministras Pirmininkas

Finansų ministras

Rimantas Šadžius
Finansų ministras

2015. 12. 01

FM Tiesės departamento
direktorius

Gediminas Užubalis
2015. 11. 27

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO VALDYBA

SPRENDIMAS DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ IŠVADŲ

2015 m. spalio 14 d. Nr. SV-S-1222
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo valdyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsniu ir atsižvelgdama į Seimo 2015 m. spalio 1 d. posėdžio protokolą Nr. SPP-278 ir į Seimo Biudžeto ir finansų, Ekonomikos ir Teisės ir teisėtvarkos komitetų siūlymus, n u s p r e n d ž i a:

Prašyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateikti Lietuvos Respublikos Seimui išvadas dėl šių įstatymų projektų:

1. Lietuvos Respublikos vidaus vandenų transporto kodekso Nr. I-1534 16 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-1677.
2. Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo Nr. IX-751 14, 64 ir 81 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-1850(3).
3. Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2440.
4. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 118, 154 ir 155 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIIP-2496.
5. Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3354.
6. Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. XII-898 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-3538.

Seimo Pirmininko pirmasis pavaduotojas

Vydas Gedvilas

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO
NR. IX-2112 118, 154 IR 155 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) 118, 154 ir 155 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas, įvertinus tai, kad:

1. MAĮ nuostatos neįtvirtina pagrindų, kada, vykstant mokestiniam ginčui, centrinis mokesčių administratorius gali pavesti atlikti pakartotinį patikrinimą ir koks gali / turi būti tokio pakartotinio patikrinimo dalykas. Tai reiškia, kad palikta itin plati administracinė diskrecija mokestinį ginčą nagrinėjantiems tarnautojams pavesti atlikti pakartotinį patikrinimą. Tokio pakartotinio patikrinimo procedūroje, skirtingai negu iki jo vykusiame mokestiniame ginče, jau nebegalioja *non reformatio in peius* ir kiti ginčą pradėjusio asmens interesus saugantys apeliacinio proceso principai.
2. Įstatyminių pakartotinio patikrinimo kilusiame mokestiniame ginče pavedimo ir tokio patikrinimo dalyko apribojimų nebuvimas sukuria prielaidas piktnaudžiavimui mokesčių administratoriaus įgaliojimais, tiek sprendžiant mokestinį ginčą, tiek atliekant pakartotinį patikrinimą.
3. Atlikdamas tokį pakartotinį patikrinimą, mokesčių administratorius nėra ribojamas savo pirminio patikrinimo išvadų ir rezultatų ir gali iš naujo vertinti mokesčių apskaičiavimo teisingumą visoje pirminio patikrinimo apimtyje, kadangi pirminis patikrinimo aktas yra panaikintas ir pavesta atlikti pakartotinį patikrinimą. Tai sudaro sąlygas mokesčių administratoriui nepaisyti net tų pirminio patikrinimo rezultatų ir išvadų, kurių mokesčių mokėtojas neginčijo (aiškiai tai nurodydamas skunduose mokestiniame ginče). Mokesčių administratorius yra kompetentinga mokesčių mokėjimą kontroliuojanti valstybės institucija, kuri net ir už netinkamą ginčytino turinio mokesčių teisės akto taikymą ne tik perskaičiuoja mokestį, bet taip pat skiria mokėtojui baudą ir priskaičiuoja delspinigius. Todėl mokesčių mokėtojas turi turėti pagrindą tikėtis, kad kompetentingos valstybės institucijos atlikto pirminio patikrinimo rezultatai ir išvados, pradėjus mokestinį ginčą, keisis tik tada, jei (ir tik tiek, kiek) mokestiniame ginče paaiškės naujos aplinkybės.
4. Nei LR teisės aktai, nei LR teismų praktika neriboja pakartotinių patikrinimų, atliekamų mokestiniame ginče duoto pavedimo pagrindu, kiekio. Mokesčių administratoriui net ir nepilnai, nevisapusiškai ir neobjektyviai ištyrus bei nustačius visas reikšmingas faktines aplinkybes¹, mokestinį ginčą nagrinėjančios institucijos pavedimo pagrindu galima atlikti pakartotinį patikrinimą (visais kitais pakartotinio tikrinimo atvejais mokesčių administratoriaus diskrecija yra aiškiai apribota MAĮ 118 str.). Tokia situacija neskatina mokesčių administratoriaus ištirti bei nustatyti visų reikšmingų faktinių aplinkybių jau pirminio mokestinio patikrinimo metu ir pažeidžia reikalavimą kuo mažiau trikdyti mokesčių mokėtojo veiklą. Mokestiniame ginče duoto pavedimo pagrindu atlikus pakartotinį patikrinimą dažniausiai kyla

¹ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. spalio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A438-1146/2010

naujas mokestinis ginčas – tokia teisinio neapibrėžtumo dėl galimos ginčo baigties situacija nuo pirmojo patikrinimo akto trunka laikotarpį, artimą ar net viršijantį mokestinio patikrinimo senaties 5 metų terminą (MAĮ 68 str. 1 d.). Tai reiškia, kad po pakartotinio patikrinimo mokestiniame ginče gali būti nagrinėjami senesni nei 10 metų įvykiai ir aplinkybės. Pralaimėjimo atveju mokesčių mokėtojas už visą laikotarpį turi sumokėti MAĮ nustatyto dydžio delspinigius. Per tokį ilgą laiką gali pasikeisti netgi administracinių teismų formuojama mokesčio įstatymo taikymo praktika.

5. Galiojantis MAĮ 155 str. 4 d. 5 p. nenustato pagrindų, kada mokėtojo skundą Mokestinių ginčų komisija gali grąžinti nagrinėti pakartotinai, todėl praktikoje mokestiniai ginčai grąžinami nagrinėti centriniam mokesčių administratoriui, net jei reikia pašalinti mokesčių administratoriaus įrodinėjimo ar įrodymų vertinimo trūkumus: pvz. jei mokesčių administratorius atsisako vertinti mokesčių mokėtojo pateiktus reikšmingus įrodymus², arba mokėtojas tokius įrodymus pateikia tik skundą nagrinėjant Mokestinių ginčų komisijoje³. *Tokiu būdu pagal administracinių teismų jurisprudenciją saugomos mokesčių administratoriaus teisės savo turimomis priemonėmis patikrinti Komisijai naujai pateiktus įrodymus⁴ (deja, tai taikoma tik Mokestinių ginčų komisijai naujai pateiktiems įrodymams, bet netaikoma administraciniam teismui pateiktiems įrodymams).* Dėl tokios ypatingos mokesčių administratoriaus teisių apsaugos mokestinis ginčas iš tiesų yra vilkinamas: net nustačius, kad mokesčių administratorius neįvykdė pareigos įrodyti mokesčio ir su juo susijusių sumų apskaičiavimo teisėtumo ir pagrįstumo pagal MAĮ 67 str., sprendimas dėl ginčo esmės nepriimamas, bet skundas grąžinamas nagrinėti iš naujo. Toks sprendimo dėl mokestinio ginčo esmės vilkinimas yra nepateisinamas ir prieštarauja ginčo proceso operatyvumo principui: kompetentingai mokesčių administravimo institucijai neturi būti sudaromos galimybės pačiai vėl ir vėl taisyti padarytas klaidas papildomo mokestinio ginčo nagrinėjimo laiko sąskaita – jas operatyviai turi šalinti pati Mokestinių ginčų komisija, priimdama sprendimą pagal pateiktų įrodymų visumą.

Įstatymo projekto tikslai: 1) apsaugoti mokesčių mokėtojo interesus ir teisėtus lūkesčius dėl mokesčių administratoriaus pozicijos nuoseklumo ir draudimo bloginti apeliando padėtį ne tik mokestiniame ginče, bet ir jo pagrindu atliekamame pakartotiniame patikrinime; 2) sumažinti piktnaudžiavimo administraciniais įgaliojimais galimybes mokestiniame ginče ir jo pagrindu atliekamame pakartotiniame patikrinime 3) paspartinti mokestinio ginčo eigą ir sutrumpinti trukmę nuo pirminio patikrinimo akto iki galutinio sprendimo priėmimo.

Įstatymo projekto uždaviniai: 1) užtikrinti, kad pakartotinė kontrolės procedūra – pakartotinis patikrinimas pagal pavedimą mokestiniame ginče – būtų atliekama tik išimtiniais atvejais – esant bendram būtinam pakartotinio patikrinimo pagrindui, kuris yra įtvirtintas MAĮ 118 str. 1 d. 4 p.; 2) aiškiai susieti pakartotinio patikrinimo, atliekamo pagal mokestinį ginčą išnagrinėjusios institucijos pavedimą, dalyką su pavedimo pagrindu; 3) užtikrinti, kad, vykstant mokestiniam ginčui, pakartotinį patikrinimą būtų pavedama atlikti ir skundas centriniam mokesčių administratoriui būtų perduodamas nagrinėti iš naujo tik tuomet, kai tai objektyviai būtina ir pagrįsta; 4) paskatinti mokesčių administratorių pirminio patikrinimo

² Mokestinių ginčų komisijos 2014 m. birželio 16 d. sprendimas Nr. S-114 (7-54/2014);

³ Mokestinių ginčų komisijos 2014 m. kovo 31 d. sprendimas Nr. S- (7-12/2014);

⁴ Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005-02-15 sprendimas administracinėje byloje Nr. A¹¹-180/2005 ir 2006-10-19 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸-1710/2006;

metu atlikti kokybišką ir visapusišką aplinkybių įvertinimą bei suformuoti savo galutinę poziciją; 5) sumažinti pakartotinių patikrinimų ir mokestinių ginčų nagrinėjimo procedūrų kiekį ir skatinti sprendimo dėl mokestinio ginčo esmės priėmimą ikiteisminio ginčų nagrinėjimo institucijoje visada, paliekant teisę kartoti patikrinimo ir ginčo nagrinėjimo procedūras tik dėl išimtinių priežasčių – naujai paaiškėjusių aplinkybių.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos Seimo narys Raimundas Markauskas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Šiuo metu Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai yra reguliuojami MAĮ 118, 154 ir 155 straipsniais. MAĮ 118 str. 1 d. įtvirtintas draudimas atlikti pakartotinį mokestinį patikrinimą dėl to paties mokesčio už tą patį mokestinį laikotarpį, jei buvo priimtas atitinkamas mokesčių administratoriaus sprendimas, pagal kurį mokesčių mokėtoju naujai apskaičiuojamas ir nurodomas sumokėti mokestis ir (arba) su juo susijusios sumos, arba patikrinimo rezultatai buvo patvirtinti patikrinimo pažyma. To paties straipsnio 1 d. 1-4 punktuose numatytos išimtys, kada pakartotinis patikrinimas yra galimas, nepaisant to, kad patikrinimo rezultatai buvo patvirtinti galutiniu mokesčių administratoriaus sprendimu arba patikrinimo pažyma. Galimybė pavesti atlikti pakartotinį mokestinį patikrinimą, vykstant mokestiniam ginčui, yra reglamentuota MAĮ 154 str. 4 d. 5 p. Pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo jurisprudenciją MAĮ 118 straipsnio ribojimai netaikomi pavedimui atlikti pakartotinį patikrinimą, duotam mokestinį ginčą išnagrinėjusios institucijos MAĮ 154 str. 4 d. 5 p. pagrindu⁵. Nors pakartotinis patikrinimas savo prigimtimi yra išimtinis mokesčių teisės institutas (žr. *Mokestinių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio d. sprendimą Nr. S- (7-186/2012)*), MAĮ nėra įvardinti nei konkretūs pagrindai, kuriems esant centrinis mokesčių administratorius gali pavesti atlikti pakartotinį mokestinį patikrinimą, nei tokio pakartotinio patikrinimo dalyko santykis su pirminio patikrinimo rezultatais, dėl kurių mokestinio ginčo šalys nesiginčijo. MAĮ nenustatyta taisyklių, kurios aiškiai ribotų pakartotinio patikrinimo apimtį ir užtikrintų, kad mokestinį ginčą pateikusio mokesčių mokėtojo padėtis nebus pabloginta pakartotinio patikrinimo metu. Be to, nėra ribojamas ir pakartotinių patikrinimų kiekis. MAĮ 155 str. 4 str. 5 dalyje numatyta Mokestinių ginčų komisijos teisė grąžinti mokesčių mokėtojo skundą mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo, tačiau joje nėra nustatyti pagrindai, kada toks sprendimas gali būti priimtas. Dėl tokio reglamentavimo trūkumo sudaromos sąlygos piktnaudžiauti, vilkinamas laikas iki galutinio sprendimo dėl mokesčio mokėtojo prievolių priėmimo ir toleruojami mokesčių administratoriaus kontrolės procedūrų trūkumai, neskatinama atlikti kokybišką pirminį mokestinį patikrinimą.

Aiškių kriterijų, kada galima pavesti atlikti pakartotinį mokestinį patikrinimą, išnagrinėjus mokestinį ginčą, nėra ir LR administracinių teismų praktikoje. Paprastai laikoma, kad pagrindas priimti tokį sprendimą atsiranda, kai vietos mokesčių administratorius nepilnai, nevisapusiškai ir neobjektyviai yra ištyręs bei nustatęs visas reikšmingas faktines aplinkybes ir (arba) kai yra padaryta esminių procesinių teisės normų pažeidimų, kurių negalima pašalinti kitu būdu, kaip tik pakartojus iš naujo atitinkamas administracines procedūras⁶. Taigi, mokestiniame ginče nustačius mokesčių administratoriaus atliktos

⁵ Žr. 2008 m. gegužės 30 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartį adm. b. Nr. P502-70/2008

⁶ Žr. 2010 m. spalio 18 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-1146/2010.

procedūros trūkumus ir net nepilną, nevisapusišką ar neobjektyvų faktinių aplinkybių ištyrimą yra pagrindas pavesti atlikti pakartotinį patikrinimą, kuriame gali būti ignoruojami pirmojo patikrinimo rezultatai ir išvados, o pirminio patikrinimo laikotarpio apimtyje „ieškoma“ naujų pažeidimų ir dar labiau apsunkinama ginčą pradėjusio mokėtojo padėtis. Tai apsunkina mokesčių mokėtojų, ginčijančių sprendimus dėl patikrinimo akto tvirtinimo, teisę į gynybą, galimybes prognozuoti mokestinio ginčo eigą ir baigtį, pažeidžia mokesčių mokėtojų teises, teisėtų lūkesčių ir teisinio tikrumo principus. Tie mokesčių mokėtojai, kurie, nesutikdami su mokesčių administratoriaus darbo trūkumais, ginčija mokesčių administratoriaus priimtą sprendimą, atsiduria nepalankesnėje padėtyje, lyginant su tais mokesčių mokėtojais, kurie tokių sprendimų neskundžia. Tai skatina neskusti net ir aiškiai nekokybiškai atliktų patikrinimų rezultatų.

Teisinio tikrumo, teisėtų lūkesčių ir lygiateisiškumo principai reikalauja, kad visi mokesčių mokėtojai turėtų lygias teises ir galimybes; kad, pasinaudoję įstatymų suteiktomis teisėmis, jie neatsidurtų nepalankesnėje padėtyje, lyginant su tais asmenimis, kurie tokia teise nusprendė nesinaudoti; visi be išimties mokesčių mokėtojai turi teisėtą lūkestį, kad jų atžvilgiu priimti mokesčių administratoriaus (t.y. kompetentingos kontroliuojančios valstybės institucijos) sprendimai, pozicijos dėl mokėtojo prievolių, dėl kurių mokėtojas nereiskė nesutikimo mokestiniame ginče, nebus kaitaliojami. Atsižvelgiant į tai, kad tų mokesčių mokėtojų, kurie neginčija sprendimo dėl patikrinimo akto tvirtinimo, atžvilgiu MAĮ 118 straipsnis numato konkrečias išimtis, kada pakartotiniai patikrinimai gali būti atliekami, manytina, kad nėra jokio teisinio pagrindo, kodėl jame įtvirtintas pagrindas – naujai paaiškėjusios aplinkybės – neturėtų būti numatytas ir besiginčijančių mokesčių mokėtojų atžvilgiu. Pakartotiniai patikrinimai, nesant aiškaus jų dalyko ribojimo, nepagrįstai atideda galutinio sprendimo dėl mokesčių mokėtojo prievolių priėmimą. Tai neigiamai veikia mokesčių mokėtojų padėtį. MAĮ 118 str. bei 154 str. numačius konkrečius atvejus, kada, vykstant mokestiniam ginčui, pakartotinių patikrinimų atlikimas yra galimas ir pagrįstas, būtų sudarytos sąlygos sutrumpinti ir pagreitinti mokestinio ginčo procedūras bei trukmę.

Mokestinių ginčų komisijos teisė grąžinti mokesčių mokėtojo skundą mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo (nustatyta MAĮ 155 straipsnio 4 d. 5 punkte) MAĮ nėra apribota konkrečiais pagrindais. Tokių pagrindų nebuvimas leidžia grąžinti mokestinį ginčą centriniam mokesčių administratoriui ne tik tada, kai tai objektyviai būtina, bet ir tais atvejais, kai ginčą nagrinėjanti institucija dėl kokių nors aplinkybių nenori prisiimti atsakomybės dėl ginčo sprendimo iš esmės (didelė ginčo suma, sudėtingas ginčas ir t.t.). Numačius konkretų atvejį, kada Mokestinių ginčų komisija turi teisę perduoti skundą centriniam mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo, būtų užkirstas kelias mokestinio ginčo vilkinimui.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo projektu siūloma MAĮ 154 str. nustatyti, kad, vykstant mokestiniam ginčui, pavesti atlikti pakartotinį patikrinimą galima tik tuo atveju, kai skundo nagrinėjimo metu paaiškėja naujų aplinkybių, kurios gali turėti įtakos ginčijamų patikrinimo rezultatų teisingumui, jei jos nebuvo ir negalėjo būti žinomos patikrinimo metu ir dėl to būtina atlikti pakartotinį patikrinimą. Kartu siūloma papildyti 118 straipsnį, įtvirtinant reikalavimus tokio pakartotinio patikrinimo dalykui – t. y. nustatyti, kad tokio patikrinimo dalykas yra tik mokestiniame ginče naujai paaiškėjusių aplinkybių, kurios nebuvo ir negalėjo būti žinomos ankstesniojo patikrinimo metu, įtaka ankstesniojo patikrinimo rezultatams. Šios nuostatos užtikrintų, kad pakartotiniai patikrinimai būtų atliekami tik tuomet, kai tai objektyviai būtina ir pagrįsta, paskatintų mokesčių administratorių mokestinius patikrinimus atlikti kokybiškai ir išsamiai, galutinę mokesčių administratoriaus poziciją dėl mokesčių mokėtojo prievolių

suformuluoti dar pirminio patikrinimo metu, toks reglamentavimas padėtų sumažinti pakartotinių patikrinimų procedūrų kiekį ir taip sutrumpinti laiką iki galutinio mokesčių administratoriaus sprendimo priėmimo. Įtvirtinus minėtas nuostatas įstatyme, būtų užtikrinta, kad mokesčių mokėtojai, nusprendę apskųsti nepagrįstą sprendimą dėl patikrinimo akto tvirtinimo, neatsidurs nepalankesnėje (sunkesnėje) padėtyje vien dėl to, kad pasinaudojo gynybos teise.

Projektu taip pat siūloma MAĮ 155 str. nustatyti Mokestinių ginčų komisijos sprendimo grąžinti mokesčių mokėtojo skundą centriniam mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo pagrindą – naujas aplinkybes, kurios gali turėti įtakos ginčijamų patikrinimo rezultatų teisingumui, jei jos nebuvo ir negalėjo būti žinomos patikrinimo ir mokestinio ginčo nagrinėjimo metu. Toks reglamentavimas mokestinio ginčo procedūros kartojimą padarytų išimtinio institutu, skatintų proceso operatyvumą ir padėtų išvengti administracinių procedūrų kartojimo, tam nesant objektyvaus pagrindo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Specialus numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas nebuvo atliekamas, teigiamos pasekmės nurodytos aiškinamojo rašto 4 punkte. Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Tikimasi, kad Įstatymo projektas turės įtakos korupcijos mažinimui. Aiškus reglamentavimas, kada, vykstant mokestiniam ginčui, galima atlikti pakartotinius patikrinimus ir koks turi būti tokių patikrinimų dalykas, paskatins mokestinius patikrinimus atlikti kokybiškiau ir išsamiau, dėl aiškesnio teisinio reglamentavimo kils mažiau prielaidų piktnaudžiavimui, o dėl to atitinkamai mažės ir korupcijos galimybė.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Mokestinio ginčo procedūros spartinimas ir laiko iki galutinio sprendimo dėl mokėtojo prievolių apimties trumpinimas, teisinis tikrumas dėl besiskundžiančio asmens padėties nebloginimo net ir pakartotinio patikrinimo atveju teigiamai įtakos verslo sąlygas.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Įgyvendinant Įstatymo projektu siūlomas nuostatas, priimti naujų, pakeisti ar panaikinti galiojančių teisės aktų nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, - kas ir kada juos turėtų priimti.

Įgyvendinant įstatymą, priimti įgyvendinamųjų teisės aktų nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Papildomų lėšų Įstatymo projekto įgyvendinimas nepareikalaus.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas ir sritis.

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai: „mokestinis patikrinimas“, „pavedimas pakartotinai patikrinti“, „mokesčių mokėtojas“, mokesčių administratorius“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia

Seimo narys Raimundas Markauskas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112 118, 154 IR 155 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR PAPILDYMO
ĮSTATYMAS**

2014 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 118 straipsnio papildymas ir pakeitimas

1. Papildyti 118 straipsnį 5 dalimi ir ją išdėstyti taip:

„5. Tais atvejais, kai mokestinį ginčą dėl atlikto patikrinimo išnagrinėjusi institucija paveda atlikti pakartotinį patikrinimą, tokio patikrinimo dalykas yra tik mokestiniame ginče naujai paaiškėjusių aplinkybių, kurios nebuvo ir negalėjo būti žinomos ankstesniojo patikrinimo metu, įtaka ankstesniojo patikrinimo rezultatams.“

2 straipsnis. 154 straipsnio 4 dalies 5 punkto pakeitimas

1. Pakeisti 154 straipsnio 4 dalies 5 punktą ir jį išdėstyti taip:

„5) tuo atveju, kai skundo nagrinėjimo metu paaiškėja naujų aplinkybių, kurios gali turėti įtakos ginčijamų patikrinimo rezultatų teisingumui, jei jos nebuvo ir negalėjo būti žinomos patikrinimo metu ir dėl to būtina atlikti pakartotinį patikrinimą, – paveda vietos mokesčių administratoriui atlikti pakartotinį patikrinimą ir priimti naują sprendimą.“

3 straipsnis. 155 straipsnio 4 dalies 5 punkto pakeitimas

1. Pakeisti 155 straipsnio 4 dalies 5 punktą ir jį išdėstyti taip:

„5) tuo atveju, kai skundo nagrinėjimo metu paaiškėja naujų aplinkybių, kurios gali turėti įtakos ginčijamų patikrinimo rezultatų teisingumui, jei jos nebuvo ir negalėjo būti žinomos patikrinimo ir mokestinio ginčo nagrinėjimo metu, – perduoda skundą centriniam mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo.“

4 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2015 m. sausio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teikia:

Seimo narys Raimundas Markauskas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112 118, 154 IR 155 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR PAPILDYMO
ĮSTATYMAS**

2014 m. d. Nr.
Vilnius

1 straipsnis. 118 straipsnio papildymas ir pakeitimas

1. Papildyti 118 straipsnį 5 dalimi ir ją išdėstyti taip:

„5. Tais atvejais, kai mokestinį ginčą dėl atlikto patikrinimo išnagrinėjusi institucija paveda atlikti pakartotinį patikrinimą, tokio patikrinimo dalykas yra tik mokestiniame ginče naujai paaiškėjusių aplinkybių, kurios nebuvo ir negalėjo būti žinomos ankstesniojo patikrinimo metu, įtaka ankstesniojo patikrinimo rezultatams.“

2 straipsnis. 154 straipsnio 4 dalies 5 punkto pakeitimas

1. Pakeisti 154 straipsnio 4 dalies 5 punktą ir jį išdėstyti taip:

„5) tuo atveju, kai skundo nagrinėjimo metu paaiškėja naujų aplinkybių, kurios gali turėti įtakos ginčijamų patikrinimo rezultatų teisingumui, jei jos nebuvo ir negalėjo būti žinomos patikrinimo metu ir dėl to būtina atlikti pakartotinį patikrinimą, – paveda vietos mokesčių administratoriui atlikti pakartotinį patikrinimą ir priimti naują sprendimą.“

3 straipsnis. 155 straipsnio 4 dalies 5 punkto pakeitimas

1. Pakeisti 155 straipsnio 4 dalies 5 punktą ir jį išdėstyti taip:

„5) tuo atveju, kai skundo nagrinėjimo metu paaiškėja naujų aplinkybių, kurios gali turėti įtakos ginčijamų patikrinimo rezultatų teisingumui, jei jos nebuvo ir negalėjo būti žinomos patikrinimo ir mokestinio ginčo nagrinėjimo metu, – perduoda skundą centriniam mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo.“

4 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2015 m. sausio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teikia:

Seimo narys Raimundas Markauskas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
TEISĖS DEPARTAMENTAS**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112
118, 154 IR 155 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIIP-2496“ PROJEKTO (TOLIAU – Nutarimo projektas)
(LRV Nr.15-0176-01-IS) (TAIS Nr.15-12371(2))**

2015-11-23 Nr. NV-3730
Vilnius

Įvertinę Nutarimo projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir siūlymus:

1. Atsižvelgiant į Teisingumo ministerijos 2015 m. sausio 22 d. rašto Nr.(1.5)2T-996 „Dėl Vyriausybės nutarimų projektų, kuriais teikiamos Vyriausybės išvados dėl Seime svarstomų teisės aktų projektų, rengimo rekomendacijų“ 3.6 papunktį, Vyriausybės pozicija turėtų būti pateikiama iš esmės atsižvelgus į prašymo Vyriausybei pateikti išvadą dėl Seime svarstomo teisės akto projekto pagrindus, aplinkybes ir pan., t.y. Vyriausybės nutarimų projektuose turėtų būti pasisakoma dėl esminių aspektų, dėl kurių iš esmės ir buvo kreiptasi į Vyriausybę, prašant pateikti jos nuomonę. Seimo kanceliarijos Teisės departamentas 2014 m. gruodžio 1 d. rašto Nr. XIIP-2496 3 punkte nurodė, kad atsižvelgiant į tai, kad dėl teikiamo naujo teisinio reguliavimo valstybės biudžetas galėtų prarasti tam tikras pajamas, turėtų būti gauta Vyriausybės, kaip biudžeto planuotojos, nuomonė. Todėl Nutarimo projekte siūlome pasisakyti ir dėl galimo valstybės biudžeto lėšų praradimo bei 2016 finansinių metų valstybės biudžeto planavimo esminių principų.

2. Siekiant kuo didesnio teisinio aiškumo ir skirtingų subjektų tų pačių nuostatų traktavimo, siūlome praplėsti Nutarimo projekto 3 punkto argumentaciją, nes pateiktos abstraktaus pobūdžio nuostatos nėra iki galo aiškos. Siūlytina nurodyti, kokios paaiškėjusios aplinkybės ir mokesčių pakeitimai turimi omenyje. Be to, aiškiau būtų, jeigu Nutarimo projekto 3 punkte pateikti kontrargumentai būtų išdėstyti atsižvelgiant į įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodytus įstatymo projekto tikslus ir uždavinius, jų motyvaciją bei detaliai išdėstant siūlomų pakartotinio patikrinimo ribojamų neigiamas pasekmes.

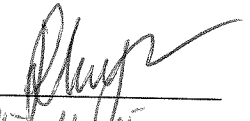
Be to, siūlytina nurodyti, kuo remiantis formuluojamas šio punkto pirmajame sakinyje dėstomas teiginys.

2 - ojo teisinės ekspertizės skyriaus vedėja

Ieva Peciukonienė

Siūlau įtraukti į Vyriausybės posėdžio (pasitarimo) darbotvarkės projektą

2015-11-25

Dėl Mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 118, 154 ir 155 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIIP-2496 (Nr. 15-0176-01-IS) (15-12371(2))

Pranešėjas: finansų ministras R. Šadžius

Dalyvauja: FM Mokesčių departamento Mokesčių administravimo skyriaus vedėjas
P. Majauskas

Klausimo kuratorius: V.Pavardė, parašas

Posėdžių rengimo skyriaus
vyriausioji specialistė
E. Skodminienė

Skudely - 2015-11-18

<p>Apsvarstyta ministerijų atstovų pasitarime</p> <p><u>2015-11-24</u> (data)</p>	<p>Ministerijų atstovų pasitarimo protokolo išrašas <u>UM</u> <i>Sūlyti FM įvertinti TMnTD pastabas. Patikrinti projekto svarstyti Vyriausybės posėdžio A dalyje.</i></p>
<p>Informacija apie projekto svarstymą Vyriausybės pasitarime ar/ir Vyriausybės posėdyje</p>	

1

pre VP 4 kl.

SUREDAKUOTA

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112 118, 154 IR 155 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-2496

_____ Nr. _____
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2015 m. spalio 14 d. sprendimo Nr. SV-S-1222 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 4 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 118, 154 ir 155 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui Nr. XIIP-2496 dėl šių priežasčių:

1. Siekdamas pašalinti galimas prielaidas mokesčių administratoriui nepagrįstai naudotis suteiktais įgaliojimais mokestinių patikrinimų srityje, įstatymo leidėjas Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 118 straipsnio 1 dalyje jau yra suformulavęs principinę nuostatą – mokesčių administratorius neturi teisės pakartotinai tikrinti mokesčių mokėtojo dėl to paties mokesčio už tą patį mokestinį laikotarpį.

Kartu Įstatymo 118 straipsnio 1 dalyje nurodytas baigtinis sąrašas išimčių, kada gali būti nukrypstama nuo bendrosios taisyklės, siekiant nepažeisti kitų Įstatyme išdėstytų – mokesčių mokėtojų lygybės, teisingumo ir visuotinio privalomumo – principų, be kita ko, užtikrinančių ir planuotų valstybės biudžeto pajamų surinkimą. Nustatytomis išimtimis taip pat siekiama užtikrinti, kad būtų tinkamai įgyvendinama centrinio mokesčių administratoriaus pareiga kontroliuoti ir koordinuoti vietos mokesčių administratorių darbą.

2. Įstatymo 154 straipsnio 4 dalies 5 punkte numatytos centrinio mokesčių administratoriaus teisės pavesti vietos mokesčių administratoriui atlikti pakartotinį patikrinimą ir priimti naują sprendimą paskirtis – pašalinti aplinkybes, kurios trukdo priimti teisėtą bei pagrįstą, susiformavusios ir visiems mokesčių mokėtojams taikomos praktikos požiūriu teisingą sprendimą dėl kilusio mokestinio ginčo. Analogiškas ir Įstatymo 155 straipsnio 4 dalies 5 punkte nustatytos Mokestinių ginčų komisijos teisės perduoti skundą centriniam mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo tikslas.

3. Pagal susiformavusią mokestinių ginčų praktiką pagrindas priimti sprendimą atlikti pakartotinį patikrinimą mokestiniame ginče paprastai atsiranda, kai vietos mokesčių administratorius nėra išsamiai, visapusiškai, objektyviai ištyręs ir nustatęs visų reikšmingų faktinių aplinkybių ir (arba) kai yra padaryta esminių procesinių teisės normų pažeidimų,

kurių negalima pašalinti kitu būdu, kaip tik iš naujo pakartojus atitinkamas administracines procedūras.

4. Panaikinus galimybę priimti sprendimą atlikti pakartotinį patikrinimą:

4.1. būtų pažeistas mokesčių mokėtojų lygybės principas, kadangi esant tokioms pačioms faktinėms aplinkybėms nebūtų užtikrinama, kad Įstatymo nuostatos būtų taikomos vienodai visiems mokėtojams;

4.2. nebūtų galimybės priimti objektyvų sprendimą, o dėl to dažnu atveju gali sumažėti biudžeto pajamos;

4.3. padidėtų piktnaudžiavimų įgaliojimais ir korupcijos apraiškų vietos mokesčių administratoriuje rizika.

Ministras Pirmininkas

Algirdas Butkevičius

Finansų ministras

Rimantas Šadžius